

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 19. novembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Aldis Laviņš un Gunārs Kusiņš,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 216/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības lūdz Satversmes tiesu atzīt Komerckālas likuma 3. panta trešo daļu un Komerclikuma 151. panta ceturto daļu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) Pirmā protokola 1. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no (datums).

2. Komerckālas 3. panta trešā daļa noteic, ka komerckāla, kuras priekšmets ir lietu kopība, aptver gan šīs kopības jau esošās, gan arī nākamās sastāvdaļas, ja vien nav skaidri redzams, ka komerckālas devēja nodoms bijis ieķīlāt vienīgi šīs lietu kopības sastāvu, kāds tas bijis kārtas tiesības nodibināšanas laikā.

Komerclikuma 151. panta ceturto daļu noteic, ka ieguldītās lietas kļūst par sabiedrības īpašumu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemјot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar šā panta 6. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai viņai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai piederēja (skaits) SIA [...] (turpmāk – Sabiedrība) kapitāla daļas, kas veidoja [...] procentus no visām Sabiedrības kapitāla daļām. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas Zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu tika apmierināta [...] prasība par saistību piespiedi izpildi pret Sabiedrību, pakļaujot bezstrīdus piedziņai tās saistības pret minēto kredītiestādi un piedziņu vērsot citstarp uz ieķīlātajām Pieteikuma iesniedzējai piederošajām kapitāla daļām. Šo lēmumu izpildīja tiesu izpildītājs, un Pieteikuma iesniedzējai piederošās kapitāla daļas tika atsavinātas izsolē pēc to nominālvērtības (apmērs) euro apmērā.

Pieteikuma iesniedzēja cēla apvērsuma prasību par atbrīvošanu no saistību izpildes. Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmumu atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību un līdz ar to stājās spēkā Rīgas apgabaltiesas Civillietu

tiesas kolēģijas spriedums, ar kuru noraidīta Pieteikuma iesniedzējas prasība, pamatojoties uz apstrīdētajām normām.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka ar apstrīdētajām normām ir aizskartas viņai Satversmes 105. pantā un Konvencijas Pirmā protokola 1. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu, jo kapitāldaļu pārdošanas vērtība tika noteikta kā to nominālvērtība, neņemot vērā to saistību ar Sabiedrības mantas vērtību. Proti, Pieteikuma iesniedzējas ieskatā kapitāldaļu patiesā vērtība bija nosakāma atbilstoša Sabiedrības tīro aktīvu daļai, kas ir proporcionāla dalībnieka daļai.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd Komerckļūlas likuma un Komerclikuma normu atbilstību Satversmei un Konvencijai.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to konstitucionalitātes izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja kasācijas kārtībā pārsūdzēja Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas spriedumu, ar kuru noraidīta Pieteikuma iesniedzējas prasība pret [..] un Sabiedrību par atbrīvošanu no saistību izpildes. Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums, ar kuru atteikts ierosināt

kasācijas tiesvedību pēc Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzības, nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no **(datums)**, kad tika pieņemts un stājās spēkā Senāta Civillietu departamenta senatoru kolēģijas rīcības sēdes lēmums. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2020. gada 21. oktobrī. Tātad Pieteikuma iesniedzēja ir ievērojusi sešu mēnešu termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtais daļas pirmā teikuma prasībām.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda tā juridiskais pamatojums. Satversmes tiesas likuma izpratnē ar pieteikuma juridisko pamatojumu saprot juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesība normai.

8.1. Lai pārbaudītu, vai apstrīdētajās normās noteiktais pamattiesību ierobežojums atbilst Satversmes 105. pantam, Satversmes tiesa izvērtē, vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas atbilst samērīguma principam, proti, 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūs sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 15. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-25-01 11. un 11.3. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norādījusi, ka apstrīdētajās normās ietvertajam pamattiesību ierobežojumam esot leģitīms mērķis. Pieteikumā uzskaitīti kritēriji, pēc kuriem izvērtējama ierobežojuma atbilstība samērīguma principam un vispārīgi norādīts, ka apstrīdētajās normās ietvertais pamattiesību ierobežojums nav samērīgs. Tomēr šādi vispārīgi apgalvojumi nav uzskatāmi par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ apstrīdētajās normās ietvertais pamattiesību ierobežojums neatbilst samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

8.2. Pieteikuma iesniedzēja arī norādījusi, ka apstrīdētās normas neatbilst Konvencijas Pirmā protokola 1. pantam.

Valsts pienākums ņemt vērā starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā izriet no Satversmes 89. panta, kas noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Satversmes 89. panta mērķis ir nodrošināt Satversmē ietvertu pamattiesību harmoniju ar starptautisko līgumu normām. Tāpēc Satversme pēc būtības nevar paredzēt mazāku pamattiesību aizsardzības apjomu, nekā to paredz Latvijai saistošie starptautiskie līgumi (*sal.: Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-11-01 10. punkts*). Tādējādi, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, personai ir jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Šāds pamatojums pieteikumā nav sniegts.

Līdz ar to arī šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 216/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Sanita Osipova